

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

Изх. № ЕО-6/.....*01.12*.....2023 г.

ДО

Г-Н РУМЕН РАДЕВ

МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА

гр. София, ул. „Триадица“ № 8

На Ваш № Е-04-20-26/18.09.2023 г.

*E-04-20-26/04.12.
2023*

Относно: Консултации по доклад за екологична оценка (ЕО) с приложенията към него на проекта на актуализирана Стратегия и за управление на отработено ядрено гориво (ОЯГ) и радиоактивни отпадъци (РАО) в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом, уведомление за трансгранична процедура и изготвена екологична оценка в трансграничен контекст, с възложител Министерство на енергетиката

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РАДЕВ,

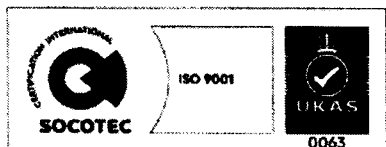
В отговор на писмо с вх. № ЕО-6/18.09.2023 г. на Министерство на околната среда и водите (МОСВ) с приложени нотификация за трансгранична процедура, доклад за ЕО, с приложения, в т.ч. проект на актуализирана Стратегия за управление на ОЯГ и РАО (на български, английски и румънски език), и след преглед на документацията изразяваме следното становище:

I. По отношение на доклада за екологична оценка (ЕО) и приложенията към него:

Докладът за ЕО е съобразен с изискванията за структура и обхват съгласно чл. 86, ал. 3 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), като по представената в него информация имаме следните бележки и препоръки:

1. По отношение „Качеството на атмосферния въздух“:

1.1. Изречението на стр.84, т.4.2.3. Концентрации, а именно: „Община Козлодуй, на територията, на която се намират площадките на АЕЦ „Козлодуй“ и НХРАО и община Елин Пелин, където се намира площадката на СП „ПХРАО-Нови хан“ попадат в два Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), утвърдени със Заповед № РД-257/25.03.2022г. на Министъра на околната среда и водите, а именно - Северен/Дунавски Столичен, съответно“, с оглед точност предлагаме текстът да бъде коригиран по следния начин: „Община Козлодуй, на територията, на която се намират площадките на АЕЦ „Козлодуй“ и НХРАО, и община Елин Пелин, на чиято територия се намира площадката на СП „ПХРАО - Нови хан“, попадат в два Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), утвърдени със Заповед № РД-257/25.03.2022 г. на Министъра на околната среда и водите, а именно - Северен/Дунавски и съответно Столичен“;

София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза“ 22

Тел: +359(2) 940 6194, Факс: +359(2) 986 25 33

1.2. Във връзка с текста на стр.84, т.4.2.3: „Общините Козлодуй и Елин Пелин не са включени нито в т.2 (списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух за опазване на природните екосистеми/растителността, различни от агломерациите по т.1), нито в т.3 (зони, в рамките на РОУКАВ по т.1, с превишаване на установените ГОП и норми от измервания с автоматични измервателни станции (АИС) за 2020г. и измервания с мобилна автоматична станция (МАС) за периода 2016-2020г.) по тази заповед.“, обръщаме внимание, че в общините Козлодуй и Елин Пелин не е установено превишение на нормите за качество на атмосферния въздух;

1.3. На стр.84 в изречението: „Поради това за тях не е необходимо изготвянето на общински програми за намаляване нивата на замърсителите с оглед съгласно Наредба № 7/1999 г., за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, което е свидетелство за ниската степен на замърсеност на въздуха за районите на оценяваните площадки на съоръжения за РАО.“, следва да се добави и Наредба № 12 от 15.07.2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух;

1.4. Във връзка с текста на т.7.2. *Атмосферен въздух*, стр.195-196, отбелязваме, че на заседание на Министерския съвет на 13.07.2023г. е приет Националният доклад за състоянието и опазването на околната среда през 2021г., публикуван на интернет адрес: <https://eea.government.bg/bg/soer/2023>. В тази връзка предлагаме текстовете в точката да се коригират спрямо горепосочения доклад.

В допълнение обръщаме внимание, че съгласно чл.3, ал.2, т.1 от *Закона за чистотата на атмосферния въздух*, неговите изисквания не се отнасят за „процеси и дейности, използващи радиоактивни материали“.

2. По отношение на „Води“:

Предвидените дейности в проекта на актуализирана Стратегия не засягат СОЗ около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточници на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни, и хигиенни нужди.

Съгласно доклада, реализацията на проекта на актуализираната Стратегия няма да окаже въздействие, различно от вече оцененото в направените оценки за отделните съоръжения, включени в нея. Това въздействие не се очаква да бъде значително върху горепосочените зони за защита на водите.

Въздействието не може да бъде оценено към момента поради липса на достатъчна информация и конкретни планове за следните задачи и мерки:

- Дейности по Приложение 6 Планиране и прилагане на концепция за сондажно погребване, Опаковане (към III. Погребване на високоактивни отпадъци (ВАО), средно активни РАО и ОЗРИ кат. 26 и 3)

- Извършване на дейности по извеждане от експлоатация (към VI. Извеждане от експлоатация на блокове 5 и 6 на АЕЦ „Козлодуй“ и ХОГ).

3. По отношение компонент биологично разнообразие и защитени територии:

По отношение на представената информация за „Биологичното разнообразие“ обръщаме внимание, че неправилно е написан текста „Стратегия за биологичното разнообразие на Република България (2022)“ и следва навсякъде в проекта на актуализираната Стратегия да се коригира и да бъде заменен с текста, както следва: „Проект на Стратегия за биологично разнообразие в Република България (в процес на приемане)“.

В ДЕО т.4.7.7. Защитени територии и защитени зони, първият абзац да се коригира по следния начин: В изпълнение на Закона за биологичното разнообразие, в България е изградена Национална екологична мрежа (НЕМ), която включва защитени зони (ЗЗ) от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000“ и защитени територии (ЗТ), обявени по реда на Закона за защитените територии. В НЕМ приоритетно се включват КОРИНЕ места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологични важни места. Всички тези територии целят опазването на природата и устойчивото им развитие.

В същата точка на стр.146, втори абзац, пред „НАТУРА 2000“ да се коригира от „В Национална екологична мрежа (НЕМ)“ на „В мрежата“, тъй като както е посочено по-горе, НЕМ включва защитените зони и защитените територии.

На стр.147, втори абзац от изречението „Освен гореизброените 33, в наблюдаваната зона в радиус от 30 km от АЕЦ „Козлодуй“ попадат и следните защитени местности и защитени територии“ да отпадне защитени местности, които всъщност са категория защитени територии. В същото изречение „3Т Козлодуй“ да се промени на „ЗМ Козлодуй“.

В т.6.2. Ландшафти и територии с национален защитен статут, на стр.193 в изречението „В 30 km Наблюдавана зона (НЗ) около АЕЦ „Козлодуй“ са разположени следните защитени местности и защитени територии“ да отпадне защитени местности, които всъщност са категория защитени територии.

На стр.194, в информацията за ЗМ „Врана“ е допусната техническа грешка, като от текста следва да отпадне „1027-2001 г.“.

4. По отношение на част защитени зони от мрежата „Натура 2000“:

Извършена е преценка, че проектът на актуализирана Стратегия за управление на отработено ядрено гориво (ОЯГ) и радиоактивни отпадъци (РАО) в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони. В тази връзка не е разработен доклад за оценка степента на въздействие (ДОСВ), като приложение към доклада за ЕО.

Обръщаме внимание, че изложена информация в т.4.7.7 и стр.60 от ДЕО не е актуална към момента на внасяне на ДЕО, както по отношение на броя на защитените зони по Директива 92/43/ЕИО за опазване на местообитанията и на дивата флора и фауна, така и за броя на природните местообитания и видове, предмет на опазване в някои от посочените защитени зони на същото място. Тази информация следва да се коригира в съответствие най-актуалната информация, достъпна на www.moev.government.bg/bg/priroda/natura-2000/natura-2000-v-bulgariya/obsta-informaciya-za-ekologichnata-mreja-natura-2000/pecn. <https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App>

5. По отношение на определените органи за контрол по отношение на мерки 2, 3, 4 и 6 от доклада за ЕО, считаме че:

- На стр. 302, 303 в Доклада за ЕО (съответно на стр. 173, 174 в Нетехническото резюме) в таблица *Наблюдение по време на прилагането на проекта на актуализирана Стратегия*, от определените органи за контрол по отношение на мерки 2,3,4 и 6 за контрол и мониторинг на радиационния гама-фон, следва да отпаднат РИОСВ.

Мотиви: РИОСВ нямат преки контролни функции в областта на използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения. Националната система за радиологичен мониторинг на околната среда на ИАОС има за цел откриване на отклонения от допустимите стойности на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда - атмосферен въздух, води и почви и се осъществява чрез автоматизирана система за on line наблюдение и лабораторно-аналитична дейност за offline наблюдение. Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните (в т.ч. и на РИОСВ) и местни органи на управление и обществеността. РИОСВ използват тази информация при подготовката на годишните регионални доклади за състоянието на околната среда с цел прозрачност и осигуряване на информация на обществото.

В съответствие със Закона за безопасно използване на ядрената енергия, контрол по спазване на изискванията и нормите за безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво и на условията на издадените лицензи и разрешения, включително на съоръженията с повишена опасност, които имат значение за ядрената безопасност при въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрена централа, се осъществява

от председателя на Агенцията за ядрено регулиране. В Глава пета на същия закон е описан реда за осъществяване на контрол при използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, а в Глава единадесета са описани административнонаказателните разпоредби, които прилагат инспекторите на Агенцията по ядрено регулиране при констатирани нарушения/несъответствия. В тази връзка предлагаме като отговорен орган за контрол/мониторинг по мерките за радиационен контрол (мерки 2, 3, 4 и 6), вместо РИОСВ, да бъде посочена Агенцията за ядрено регулиране (АЯР).

В допълнение обръщаме внимание, че сред органите по контрол за цитираните мерки, коректно е посочен Националният център по радиобиология и радиационна защита. Съгласно Правилника за устройството и дейността му, същият осъществява държавен здравен контрол по спазване на изискванията за защита на здравето на лицата от въздействието на йонизиращите лъчения и оценка на облъчването и радиационния риск за населението. Центърът извършва също радиационен мониторинг на води, почви, дънни утайки, атмосферен въздух в райони на действащи обекти с източници на йонизиращи лъчения.

6. Министерство на здравеопазването съгласно писмо изх. № 04-24-69/17.10.2023 г./вх. № ЕО-6/17.10.2023 г. на МОСВ, адресирано и до възложителя, счита за необходимо да бъдат направени следните допълнения:

6.1. Доклада в раздел 2. „Съдържание на проект на актуализирана стратегия, обхват и времева рамка“, т. 2.1.4. „Съоръжения, предвидени в проекта на актуализирана Стратегия“ да се допълни с дейностите, заложи в Приложение 6 „План за действие съгласно Стратегията“, а именно - безопасно управление на РАО от предишни дейности (т. II от Плана – стр. 87).

6.2. В раздел 4 „Текущо състояние на околната среда“ са представени радиационните аспекти за различни матрици от жизнената и околната среда. Използвани са само данни на НСМОС, РИОСВ – Монтана и РИОСВ – Враца. За ПХ „РАО“ Нови хан не е посочен източника на данни. Съгласно заповед на Министъра на здравеопазването, Националният център по радиобиология и радиационна защита (НЦРПЗ) разполага с данни за различни матрици, които са публикувани в националните доклади. Направените от НЦРПЗ изводи са съпоставими с тези в документа. Препоръчваме да се посочат източниците на данни за оценките за ПХ „РАО“ Нови хан.

6.3. При разглеждане на радиационните аспекти за различни матрици в раздел 4 „Текущо състояние на околната среда“ се установява един и същи текст, който не е пряко свързан със съответната матрица.

II. Предложение за мерки за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда и човешкото здраве при прилагането на проекта на актуализирана Стратегия и за управление на ОЯГ и РАО в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом:

На основание чл. 20, ал. 8 от *Наредбата за ЕО*, предлагаме следните мерки за наблюдение и контрол при прилагането на програмата по отношение на околната среда и човешкото здраве:

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
АЕЦ „Козлодуй“ и СП „ПХРАО – Нови хан“				
Нерадиационен мониторинг на атмосферен въздух, води, почви, флора	Контрол на замърсяванията в околната среда	Пределни норми за качество на въздуха, водите, почвите	Брой извършени анализи	Периодичността трябва да бъде според разработените и утвърдени планове за мониторинг на АЕЦ „Козлодуй“ и СП „ПХРАО – Нови хан“. Отговорен за изпълнение - АЕЦ „Козлодуй“ и СП „ПХРАО – Нови хан“ Органи по контрол - РИОСВ, ИАОС, Община.
Радиационен	Контрол	Естествени	Брой	Периодичността трябва да бъде според

мониторинг - на радиационния гама-фон	на радиационния гама-фон в засегнатите райони	нива на радиационен гама-фон, типични за района	извършени анализи	разработените и утвърдени планове за мониторинг на АЕЦ "Козлодуй" и СП „ПХРАО – Нови хан“. Отговорен за изпълнение - АЕЦ „Козлодуй“ и СП „ПХРАО – Нови хан“ Органи по контрол - АЯР, ИАОС, НЦРРЗ, Община.
Радиационен мониторинг на атмосферен въздух, води, почви, флора	Контрол на атмосферен въздух, води, почви, флора и фауна	Норми за качество на въздуха, водите, почвите, растенията	Брой извършени анализи	Периодичността трябва да бъде според разработените и утвърдени планове за мониторинг на АЕЦ „Козлодуй“ и СП „ПХРАО – Нови хан“. Отговорен за изпълнение - АЕЦ „Козлодуй“ и СП „ПХРАО – Нови хан“ Органи по контрол – НЦООЗА, НЦРРЗ, АЯР, ИАОС, Община.
НХРАО, площадка Радиана				
Предексплоатационен мониторинг на радиационния гама-фон на площадка Радиана	Мониторинг на радиационния гама-фон	Еквивалентна мощност на дозата от гамалъчение	Брой извършени анализи	Преди влизане в експлоатация Отговорен за изпълнение - ДП РАО Органи по контрол – НЦООЗА, НЦРРЗ, АЯР, ИАОС, Община.
Експлоатационен не радиационен мониторинг на площадка Радиана - на околната среда	Контрол на замърсителите в околната среда	Пределни норми за качество на въздуха, водите, почвите	Брой извършени анализи	Периодичността трябва да бъде според програма за изпълнение на дейностите, заложи в Доклада за ОВОС на НХРАО Отговорен за изпълнение - ДП РАО Органи по контрол - РИОСВ, ИАОС, Община.
Експлоатационен радиационен мониторинг на площадка РАДИАНА	Контрол на радиационния гама-фон	Естествени нива на радиационен гама-фон, типични за района	Брой извършени анализи	Периодичността трябва да бъде според програма за изпълнение на дейностите, заложи в Доклада за ОВОС на НХРАО. Отговорен за изпълнение ДП РАО Органи по контрол – НЦООЗА, НЦРРЗ, АЯР, ИАОС, Община

Резултатите от наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда **считаме за целесъобразно да се представят в тригодишни доклади по наблюдение и контрол на въздействието на Стратегия и за управление на ОЯГ и РАО в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом** върху околната среда, които на основание чл. 30, ал. 1 от *Наредбата за ЕО* да се представят в МОСВ.

III. Извършване на ЕО в трансграничен контекст:

В изпълнение на задълженията на Република България като държава на произход, съгласно Протокола за Стратегическа екологична оценка (СЕО) към Конвенцията по оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (Конвенцията от Еспоо) и чл. 34, ал. 1 от *Наредбата за условията и реда за екологична оценка на планове и програми*, министърът на околната среда и водите е уведомил за процедура по (стратегическа) екологична оценка на Актуализирана стратегия за управление на ОЯГ и РАО в България и е предоставил постъпилата документация на следните страни: Република Австрия, Гърция, Румъния, Република Северна Македония и Република Сърбия.

От Министерство за защита на околната среда на Република Сърбия са заявили желание за участие в трансграничната процедура съгласно чл. 10 от Протокола за СЕО към Конвенцията от Еспоо. Също така е изискано да се представи превод на сръбски на Приложение № 2. Към момента на изготвяне на настоящото писмо, писмото от сръбска страна

все още не е получено. В тази връзка Ви прилагаме извадка от мейл, получен от сръбската контактна точка по Протокола за Стратегическа екологична оценка към Конвенцията за трансграничен ОВОС.

От Федералното министерство на Република Австрия е получен отговор, с който благодарят за нотифицирането и съобщават, че няма да участват в процедурата.

От Министерство на външните работи на Република Гърция е получено писмо със заявено желание да участват в процедурата по реда на чл. 7 от Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на съвета от 27 юни 2001 година относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда. Отправено е и искане за превод на документацията на гръцки език.

От страна на Румъния е заявено участие в процедурата, като са представени бележки и препоръки, които да бъдат отразени.

От страна Република Северна Македония към момента на изготвяне на настоящото писмо не е получен отговор.

IV. Указания за последващите действия, които следва да се предприемат по процедурата по ЕО:

1. Съгласно разпоредбата на чл. 20, ал. 8 от *Наредбата за ЕО*, в срок до 14 дни от получаване на настоящото писмо следва да съгласувате предложените в т. II мерки по наблюдение и контрол при прилагането на програмата. В случай, че в поставения срок не предоставите Ваше становище, се счита, че мерките са съгласувани.

2. Следва да отразите бележките по т. I от настоящото становище и всички получени становища в резултат на консултациите по чл. 20, ал. 1 и ал. 3 от *Наредбата за ЕО*, в т.ч. в справката за резултатите от извършените консултации.

3. На основание чл. 21 от *Наредбата за ЕО* трябва да посочите дали има необходимост или не от провеждане на обществено обсъждане на доклада за ЕО.

4. Становища от трансграничните консултации, следва да бъдат съобразени в документацията по ЕО.

5 След отразяване на бележките следва да внесете в МОСВ окомплектовано искане за издаване на становище по ЕО по смисъла на чл. 23, ал.1 от *Наредбата за ЕО*.

Приложение: съгласно текста

ЮЛИЯН ПОПОВ

Министър на околната среда и водите

**MINISTRY OF ENVIRONMENT,
WATERS AND FORESTS**

MINISTER CABINET

Nr. DGEICPSC/108425/24 .11.2023

To: Mr. Julian Popov, Minister
Ministry of Environmental Protection of the Republic of Bulgaria

Ref: Bilateral consultations for the updated Strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste in Bulgaria

Dear Minister Popov,

The Ministry of Environment, Waters and Forests of Romania sends cordial greetings to the Ministry of Environmental Protection of the Republic of Bulgaria and particularly appreciates the bilateral cooperation in the field of environmental protection.

We would like to express our gratitude for being notified under Article 10 of the Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Convention on Environmental Impact Assessment in a transboundary context for the updated Strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste of the Republic of Bulgaria, notification which we have received through your letter no. E0-6/06.10.2023. We would also like to express gratitude for receiving the environmental assessment report and Annex 2 *Impact assessment at the level of strategic objectives and at the level of tasks and measures under the strategic objectives in the action plan* in both English and Romanian.

Through the updated *Strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste* it is highlighted that in the Republic of Bulgaria:

- national policies regarding spent fuel and radioactive waste management were established and maintained; this framework distributes responsibilities and provides for coordination between the relevant competent bodies;
- a competent regulatory authority was established and maintained in the field of safe management of spent fuel and radioactive waste (Bulgarian Nuclear Regulatory Agency);
- the responsibility for the security of the installations and/or spent fuel and radioactive waste management activities rests mainly with the authorization holder;
- its own national program for the management of spent fuel and radioactive waste is applied, regarding all types of spent fuel and radioactive waste under its own jurisdiction and at all stages of the management of spent fuel and radioactive waste, from generation to final storage;
- education and training measures are adopted and upheld by all parties for their own personnel, as well as research and development activities to meet the needs of the national programme in the matter of spent fuel and radioactive waste management, to continuously maintain and develop the necessary expertise and skills;

- adequate financial resources will be available when necessary for the implementation of national programmes for the management of spent fuel and radioactive waste, emphasizing that the responsibility for financing rests with the generators of spent fuel and radioactive waste;
- the necessary information regarding the management of spent fuel and radioactive waste is made available to workers and the population; the information is made available to the public in accordance with national legislation and international obligations, provided that they do not endanger other interests such as, inter alia, safety, recognized by national legislation or international obligations.

This strategy ensures that the Republic of Bulgaria establishes adequate national measures for a high level of security regarding the management of spent fuel and its provisions can appropriately solve the management of spent nuclear fuel (SNF) and radioactive waste (RAW) with respect to environmental protection and sustainability. We appreciate the fact that it was mainly supported by promoting the harmonization of the objectives of the Strategy to the targets of the European Union and Bulgaria.

After careful consideration of the information provided regarding the *updated Strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste in Bulgaria* and the consultations with the competent authorities in our country, a series of comments and proposals have been formulated, as follows:

1. According to the draft strategy, the new disposal facility under construction "National Disposal Facility for low and medium level RAW" is dedicated to LILW. What plans does Bulgaria have for managing the Category 1c- very low level wastes?
2. Are radioactive waste containing long-lived radionuclides (both beta and alpha) that exceed the limits for Category 2a and cannot be accepted for near surface disposal generated during the current decommissioning activities? In the draft strategy there are no indications on the volumes and storage facilities for such waste.
3. The *Draft of the updated Strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste in Bulgaria* has taken into account the occurrence of unfavorable geopolitical changes in the beginning of 2022, following the war initiated by the Russian Federation against Ukraine and the emerging risks associated with the management of SNF and high level radioactive waste (HLW), considering three scenarios: realistic scenario, optimistic scenario and pessimistic scenario.

Could you please clarify which of the three presented scenarios for long term management of SNF and RAW represents the reference scenario that was the basis for the development of the *Strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste in Bulgaria*?

Furthermore, the realistic scenario provides for action in 2023 „sending two shipments, as per contract, of 118 fuel assemblies with snf from WWER-1000 (around 45.3 t HM), with signed contracts and approved by the ESA (if possible, the two transports will be merged into one).” Is it possible to detail the degree of fulfillment of this activity considering that we are almost at the end of 2023?

In relation to the long-term strategic plan covering the expected lifetime of the Nuclear National Programme and intermediate plans for the periods between significant milestones, could you specify more clearly, what is the perspective envisaged for the *Updated Strategy for the Management of Spent Nuclear Fuel and Radioactive Waste*?

In the "Pessimistic scenario", assuming the impossibility to send the WWER-440 SNF and WWER-1000 SNF for reprocessing in RF, you consider sending the SNF for reprocessing in France and the construction of a buffer capacity for dry storage of WWER-1000 SNF as the only alternative. What is the alternative if the reprocessing of WWER SNF in France will prove technically impossible or too expensive? Is the SNF direct disposal in DGR taken into consideration?

4. If proposed activities/projects are delayed, please detail the impact these delays on SNF and RAW management. For example, do current storage facilities have sufficient capacities to receive all of these?

4.1. Please detail the proposed measures to prevent, reduce and compensate as completely as possible any adverse effect on the environment of the implementation of the *Updated Strategy for the Management of Spent Nuclear Fuel and Radioactive Waste* on one hand and also of its non-implementation on the other hand.

4.2. Could you explain about main challenges in preventing unplanned releases and protection of the environment? Who performs environmental monitoring of radionuclides around facilities for nuclear and radioactive waste management - these facilities or some independent legal entities?

4.3. What can you tell us about the contaminated soils, if any? Are they stored in situ? Is there a treatment plan for them? If they are expected to be disposed of near surface disposal site in the future, what conditioning technology is planned to be used?

4.4. From the analyzed documents, it is not clear under what conditions there is the possibility of declaring SNF to be RAW in compliance with SUNEA therefore please detail these conditions and the possible impact on the environment.

4.5. Regarding the policy of transparency and open dialogue, the *Draft of Updated Strategy for the Management of Spent Nuclear Fuel and Radioactive Waste* notes „SE RAW annually prepares and implements communication programmes with a schedule of the activities in compliance with the current projects of the SE RAW. For each of its major projects, the SE RAW identifies the stakeholders in the public and implements a Plan to involve them in the discussion process of the potential negative or beneficial impacts on the environment and the social media”.

How much public acceptance has engaging SE RAW in communication with local communities raised? Do you have any good attempts in the management of SNF, storage SNF and communication with the local public and the Romanian communities in close proximity to the nuclear facilities in Bulgaria?

4.6. Can you let us know if you achieved tangible results?

5. Are there any provisions to ensure that harmonized approach and appropriate coordination across national borders will be in place during emergencies?

6. Section 5.1 last paragraph writes that "When a decision is taken to construct new nuclear facilities under Art. 45 of the SUNEА, the Strategy must be updated to take into account the expected quantities of SNF that will be generated from them."

Please provide the provisions of the Bulgarian regulation that allow the mechanism that "the amounts raised in the funds will bear interest at a fixed and agreed interest rate between the Minister of Finance and the Minister of Energy." Also, please inform us what structures have responsibilities in applying this requirement and how the level of the interest rate is established.

7. Referring to Section 5, who is the owner of the SNF resulting from the decommissioning of the 4 reactors in decommissioning? The technology for storing and processing HLW resulted from reprocessing SNF are not established, yet. Is any R&D needed to set up the technologies needed here? Who is formally responsible to ensure these R&D works and decide the technical solutions, environmentally friendly, that should be implemented?

8. In section 5.1.2 the current situation as presented as follows "In general, the long-term dry storage of spent nuclear fuel can lead to significant risks to the Bulgarian Nuclear Programme in the absence of options for transportation and/or processing of the spent nuclear fuel stored like this in the future. This may require its direct disposal, respectively a radical change to the Deep Geological Repository (DGR) Project in order to solve a number of complex technical issues."

Is any previous assessment on the alternative of disposing SNF in DGR and/or comparison, particularly financial-economical comparison, between the route of reprocessing SNF and returning, storing processing and disposing HLW and the route of direct disposal of SNF? In relation with this question, in section 5.1.5 please take into consideration to revise the 4th paragraph/remove the text extracted bellow. It is understood that direct disposal of SNF is difficult and it has technical issues and we do not think this was the intention (Finland and Sweden already issued construction decisions for DGRs accommodating SNF)

"If this option is not implemented, the only option for SNF (Westinghouse) management shall be to extend the time for its interim storage and further direct disposal in the DGR."

9. In Sections 5.2.3.2 the text mentions about a potential underground research laboratory (URL). The URL is also mentioned in Section 7.6 for research but it is not included in the plan in Annex 7. What are the factors that determine the need for a URL? Does Bulgaria plan for a URL in this strategy?

10. In Section 2.1 of the EIA Report and Section 5.1 - last paragraph of the draft updated Strategy, it is translated that the updated strategy will be revised in order to report the expected quantities of SNF.

Please present what is the document that represents the approval of a decision in terms of Bulgarian law. Please clarify if the legal requirement mentioned above means that the updated Strategy would have to integrate beyond inventory, as understood from the translation, also technical solutions (for e.g. updated of the capacities of the planned long term facilities for SNF and RWM), cost estimations and associated financial mechanism. Also, please mention if a new SEA procedure is required for that updated strategy.

11. In Section 9.4 page 271 it is mentioned that: "A local, temporary, reversible negative impact which will not be significant on the environment is expected from: [...] dismantling and reclamation at DC of WSFSF until reaching the final "brownfield" condition".

Please describe what "Brownfield condition" or "brownfield" state means, including the quantitative criteria to be respected/met from the Bulgarian requirements.

12. In Annex 2 ref. to Section 9.1 *Impact assessment at the Strategic objectives level* for strategic objectives #2 and #3 the assessment rates "long term radiological positive impact". Please provide more in detail the rationality why interpretation gets to "positive impact". Both for transportation of SNF for reprocessing it and return of HLW at a time in the future implies events in normal conditions and risks of some accidents. Thus, even mitigating measures would be on place from the concept and assessment of the activities if we analyze only the transportation, it gets to some impact which could not be positive from a radiological point of view.

We suggest that the Strategy details the objectives and actions provided for, namely the investment ones (the facilities where the radioactive waste will be stored), those for monitoring the radioactivity of environmental factors in the depositories area of influence and the socio-economic objectives and actions provided for (measures to protect the population and the environment in the critical area of 30 km, which includes Romanian territory from Olt and Dolj counties).

The Environmental Assessment report develops all the mandatory aspects of such an assessment, but gives little attention to the transboundary impact of the strategy. For example, in the "Water" section, the tributaries on the right side of the Danube are presented, but not the Danube river itself. The Danube river collects these tributaries and, in addition, crosses the critical area of influence of the Kozloduy facilities. We consider that the Environmental Assessment report should contain detailed and concrete information on the current radioactivity monitoring system for the water of the Danube river downstream of Kozloduy, and the Strategy should provide for both a program for radioactivity monitoring within the environmental factors (water, air and soil) and a plan of measures, provided for cases of high levels of radioactivity detection.

Also, the assessment of the impact on the shallow aquifer is not certain, as long as no details are presented regarding the vertical extension and zonal characteristics of this aquifer and the depth of radioactive waste storage is not specified. From the point of view of transboundary impact, we are interested in the shallow aquifer due to the fact that it is drained by the Danube and could influence the quality of the river's waters.

Within the Impact Assessment at the level of Strategic Objectives, it is recognized that for 3 of the 10 measures and objectives provided for in the Strategy, the lack of details makes it "impossible/does not allow" the assessment of the impact of the strategy on the surface water and on the shallow aquifer. For the rest of the measures and objectives, a positive impact is expected, but no convincing arguments are presented in this regard.

Finally, please let us bring to your attention some punctual remarks:

- 1 The draft strategy presents only the currently inventory of RW and SNF generated and stored in Bulgaria. Such a document should also contain estimates for future quantities.
2. the acronyms for the two storage facilities for spent fuel (WSFSF and DSFSF) are not used consistently throughout the document; WSNFS, DSNFS and SFSF are also used.
3. Both in chapter 5.1.6 (page 27) and in Appendix 3 an amount of stored SNF of around 957 t HM is reported, while the difference between the total quantity of SNF generated during 1979-2022 and the quantity shipped for long-term storage and processing, indicated in Chapter 5.1.6 is higher (1102 t HM).
4. The EA Report should also include :
 - cooperation with relevant institutions in Romania for the environmental radioactivity monitoring programme from the Kozloduy NPP
 - what types of reactors will be built in the future at the Belene and Kozloduy sites
 - on page 14 of the document, it is stated that a scheme for the transport of SNF to France has been drawn up: does this also refer to the schedule for the shipment of SNF and the return of the processed SNF and the resulting RAW? Have the means and routes of transport been identified?

As Kozloduy NPP is situated close to the border of Romania, respectively in the vicinity of several Natura 2000 sites (ROSAC0045 Jiu river corridor, ROSPA0023 Confluence Jiu-Danube, ROSPA0135 Sands of Dăbuleni, ROSPA0010 Bistret), as well as other natural protected areas (such as the Ramsar site Confluence Jiu-Danube, Zăval Forrest natural reserve), we consider it opportune to evaluate the impact of the strategy in regard to these sites, namely in relation to the species and habitats for which the sites have been designated and the establishment, as the case may be, of measures to reduce the impact.

Please accept, Mr. Minister, the expression of my high consideration and esteem.

Mircea FECHET

EMBASSY OF GREECE
SOFIA

MOST URGENT
DEADLINE: 30/10/2023

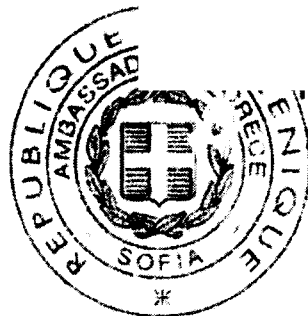
Ref. No.1319

VERBAL NOTE

The Embassy of the Hellenic Republic in Sofia presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Bulgaria / SE Europe Directorate and, in reference to the former's Verbal Note Ref. No.04-14-115/16.10.23 has the honour to present the following as response of Ministry of Environment and Energy of the Hellenic Republic:

1. The updated strategy of the neighboring country for the management of spent of nuclear fuel and radioactive waste in its territory, could potentially cause significant environmental impacts within the Greek territory.
2. For this reason, Greece intends to participate in the cross-border assessment of environmental impacts of the draft updated strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste, in the context of Article 7 of Directive 2001/42/EC.
3. For the participation of Greece in the assessment of cross-border environmental impacts of the plan, it is deemed necessary to forward to the competent Authorities of Greece, a Strategic Environmental Impact Study that meets the requirements of the Directive 2001/42/EC. To carry out consultations with the public and the competent Authorities to be consulted, the above- mentioned Study is kindly requested to be formulated in the Greek language.
4. To effectively assess the cross-border environmental impact of the project, the aforementioned Strategic Environmental Impact Study should include clear, documented (quantitatively if possible) and presented on appropriate maps, description of the spent nuclear fuel and management activities of radioactive waste that may affect the environment in Greek territory, as well as detailed assessment of these effects.
5. It should be pointed out that in the letter of the Minister of Environment and Water of Bulgaria, the reference to Article 10 of the Strategic Environmental Assessment Protocol of the Espoo Treaty, is not relevant since the aforementioned Protocol has not been ratified by the Greek side.
6. Greece will be able to present the views of the Authorities and the public concerned within forty days after receiving the above information from the Bulgarian side.

The Embassy of the Hellenic Republic in Sofia avails itself of this opportunity to reiterate to the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Bulgaria / SE Europe Directorate the assurances of its highest consideration. ✓

Sofia, 30 October, 2023

To Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Bulgaria/
SE Europe Directorate

Cc Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Bulgaria
State Protocol Department

IN TOWN

 Federal Ministry
Republic of Austria
Climate Action, Environment,
Energy, Mobility,
Innovation and Technology

bmk.gv.at

BMK - Department V/11 (Plant-related
Environmental Protection, Environmental
Assessment & Air Pollution Control)
v11@bmk.gv.at

Ursula Platzer-Schneider
Official in Charge

ursula.platzer@bmk.gv.at
+43 1 71162 612115
Postal address: PO.Box 202, 1000 Vienna
Address: Stubenbastei 5, 1010 Vienna

Ministry of Environment and Water
Gyuler Alieva
Espoo Point of Contact
22 Maria Louisa Blvd.
1000 Sofia
Bulgaria

E-mail replies should be sent to the above e-mail address, quoting the reference number

Reference number: 2023-0.776.720

Vienna, 30.10.2023

Updated Strategy for the Management of Spent Nuclear Fuel and Radioactive Waste

Notification Art. 7 SEA Directive and Art. 10 SEA Protocol

Dear Mr Gyuler Alieva,

We would like to thank Bulgaria for notifying the updated strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste pursuant to Art. 7 SEA Directive and Art. 10 SEA Protocol. We would like to inform you that Austria will not take part in the SEA procedure.

Please note that from the Austrian side communication, including letters or other information, is conveyed via e-mail only. In this context, we would kindly ask to address and send any letter regarding Espoo including notifications directly to the Austrian Espoo Point of Contact in future.

Kind regards

On behalf of the Federal Minister

Dr. Ursula Platzer-Schneider

Hinweis	Dieses Dokument wurde amtssigniert.
Datum	2023-10-30T09:32:44+01:00
Seriennummer	1871969199
Aussteller-Zertifikat	CN=a-sign-corporate-05,OU=a-sign-corporate-05,O=A-Trust Ges. f. Sicherheitssysteme im elektr. Datenverkehr GmbH,C=AT
Prüfinformation	Informationen zur Prüfung des elektronischen Siegels bzw. der elektronischen Signatur finden Sie unter: https://www.signaturpruefung.gv.at/

MINISTRY OF ENVIRONMENT,
WATERS AND FORESTS

MINISTER CABINET

Nr. DGEICPSC/108362/27.10.2023

To: Mr. Julian Popov, Minister
Ministry of Environmental Protection of the Republic of Bulgaria

Ref: Bilateral consultations for the updated Strategy for the management of
spent nuclear fuel and radioactive waste in Bulgaria

Dear Minister Popov,

The Ministry of Environment, Waters and Forests of Romania sends cordial greetings to the Ministry of Environmental Protection of the Republic of Bulgaria and particularly appreciates the bilateral cooperation in the field of environmental protection.

We hereby acknowledge the receipt of your letter no. E0-6/06.10.2023 and we would like to express our gratitude for being notified under Article 10 of the Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Convention on Environmental Impact Assessment in a transboundary context for the updated Strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste of the Republic of Bulgaria. We would also like to express gratitude for receiving the environmental assessment report and Annex 2 *Impact assessment at the level of strategic objectives and at the level of tasks and measures under the strategic objectives in the action plan* in both English and Romanian.

In this context, I would like to inform you that Romania will participate in the SEA procedure in a transboundary context regarding the updated Strategy for the management of spent nuclear fuel and radioactive waste in Bulgaria.

Comments from the competent authorities of Romania and the public will be provided by the 15th of November 2023.

Please accept, Mr. Minister, the expression of my high consideration.

Mircea FECHET

Minister

Subject: RE: Notification under Art. 10 of the Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Convention on Environmental Impact Assessment
From: Slobodan Sremčević <slobodan.sremcevic@eko.gov.rs>
Date: 16.10.2023 r., 13:51
To: Gyuler Alieva <g.alieva@moew.government.bg>
CC: Aleksandra Imširagić Đurić <aleksandra.imsiragic@eko.gov.rs>, Miroslav Tošović <miroslav.tosovic@eko.gov.rs>, Zoran Veljković <zoran.veljkovic@eko.gov.rs>

Dear Gyuler,

I want to inform you that Ministry of Environmental Protection of Republic of Serbia accept notification an

We need Serbian translation of following document - Annex 2 – Impact Assessment at the level of Strategic objectives and at the level of tasks and measures under the Strategic objectives in Action plan (attached to this email).

The letter will be send officially via Ministry of Foreign Affairs of Republic of Serbia.

Please confirm receiving of the letter.

Kind regards,

Slobodan Sremčević
Grupa za strateške procene uticaja na životnu sredinu
Odeljenje za procenu uticaja na životnu sredinu
Sektor za upravljanje u životnoj sredini
Ministarstvo zaštite životne sredine
Omladinskih brigade br.1
Novi Beograd
Tel: 011/3132-575
Mob: 062/8866115